

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 57/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9 Cdo 157/2021 z 29. septembra 2021 takto

rozhodol:

1. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na ďalšie konanie. Sťažovateľ súčasne žiada o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupuje v procesnom postavení žalobcu proti Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, v konaní o náhradu škody vo výške 20 000 eur, ktorú si uplatňuje z dôvodu protiprávneho umiestnenia dvoch domov v rozpore s územným plánom obce [REDAKOVANÉ]

3. Okresný súd Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 14 C 780/2015 z 19. septembra 2018 žalobu sťažovateľa zamietol. Na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 2 Co 128/2019 z 19. marca 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) nepripustil zmenu žaloby a potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 9 Cdo 157/2021 z 29. septembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) tak, že ho odmietol ako oneskorene podané.

5. Sťažovateľ uviedol, že z informácií získaných z okresného súdu vyplynulo, že rozsudok krajského súdu mu bol odoslaný 24. apríla 2020, pričom o uložení zásielky na pošte sa dozvedel od príbuzných. Sťažovateľ na uvedené reagoval elektronickým podaním z 2. júna 2020 doručeným okresnému súdu, v ktorom uviedol, že nemôže prevziať uvedenú zásielku a žiada o jej zaslanie elektronickou formou, prípadne žiada informáciu o jej obsahu, pretože sa nachádza v [REDAKOVANÉ]. Okresný súd sťažovateľa v odpovedi informoval, že mu bol zaslaný rozsudok krajského súdu hybridným doručením a po vrátení doručienky bude považovať doručenie za vykázané.

6. Na základe tejto informácie sťažovateľ požiadal okresný súd o opätovné zaslanie rozsudku odvolacieho súdu. Zásielku obsahujúcu rozsudok krajského súdu sťažovateľ prevzal do vlastných rúk na pošte 20. júla 2020 a podaním z 28. júla 2020 požiadal okresný súd o potvrdenie začiatku plynutia novej lehoty na podanie dovolania. Okresný súd na jeho žiadosť neodpovedal. Vzhľadom na uvedenú situáciu sťažovateľ podal dovolanie proti rozsudku krajského súdu 21. septembra 2020.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ uviedol, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu mu bolo odopreté právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, poukazujúc na § 111 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) o doručovaní zásielok do vlastných rúk. Podľa sťažovateľa existuje jediná doručienka preukazujúca doručenie rozsudku odvolacieho súdu do rúk sťažovateľa, a to z 20. júla 2020, od ktorého momentu sťažovateľ počítal plynutie dvojmesačnej zákonnej lehoty na podanie dovolania, ktoré podal 21. septembra 2020 v súlade s poučením uvedeným na rozhodnutí odvolacieho súdu.

8. Sťažovateľ zastáva názor, že najvyšší súd príslušné ustanovenia Civilného sporového poriadku o doručovaní do vlastných rúk vyložil nesprávne, pretože opakovaným zaslaním rozsudku odvolacieho súdu doporučené do vlastných rúk okresný súd uznal dôvody opakovaného doručenia a priznal mu všetky s ním spojené konzekvencie. Podľa sťažovateľa sa fikcia doručenia, na ktorú sa odvoláva najvyšší súd, skončila skutočným prevzatím zásielky sťažovateľom 20. júla 2020.

9. Sťažovateľ ďalej obsiahlo poukázal na porušenia všeobecne záväzných predpisov, ku ktorým došlo už v správnom konaní a následne na všeobecných súdoch Slovenskej republiky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania ako oneskorene podaného.

III.1. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

11. Vo vzťahu k žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ústavný súd konštatuje, že takýmto žiadostiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

12. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti v jej podstatnom základe konštatuje (bez potreby skúmania majetkových pomerov sťažovateľa), že nebola splnená druhá podmienka pre ustanovenie právneho zástupcu, keďže v sťažovateľovom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku, ako to vyplýva z tohto rozhodnutia, a ani ustanovenie právneho zástupcu by na prijatých záveroch ústavného súdu nič nezmenilo.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu:

13. Podľa sťažovateľa najvyšší súd odmietnutím dovolania ako oneskorene podaného rozhodol arbitrárne a svojvoľne nerešpektujúc príslušné ustanovenia Civilného sporového poriadku upravujúce doručovanie do vlastných rúk. Opakovaným doručením rozsudku krajského súdu do vlastných rúk sťažovateľa, ktorý riadne prevzal, nastala podľa jeho názoru neúčinnosť uplatnenej fikcie doručenia vo vzťahu k prvému doručovaniu tohto rozhodnutia a začala plynúť nová zákonná lehota na podanie mimoriadneho opravného prostriedku.

14. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

15. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09).

16. Ústavný súd teda skúmal, či sa najvyšší súd odchyľil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem.

17. Doručovanie písomností upravuje Civilný sporový poriadok všeobecne v § 105 až § 116. Konajúce súdy doručujú písomnosti na pojednávaní alebo pri inom úkone, čím nie je dotknutá povinnosť takého súdu doručovať písomnosť do elektronickej schránky podľa osobitného predpisu. V prípadoch, keď nemožno doručiť písomnosť na pojednávaní alebo elektronicke, konajúci súd

doručuje na adresu na doručovanie prostredníctvom doručujúceho orgánu. V prípade fyzickej osoby je adresou na doručovanie adresa evidovaná v registri obyvateľov Slovenskej republiky.

18. Podľa § 111 ods. 2 CSP sa do vlastných rúk doručujú písomnosti, pri ktorých tak ustanovuje zákon. Takou písomnosťou je aj rozsudok súdu. Zákonodarca v Civilnom sporovom poriadku sprísnil úpravu fikcie doručenia. V zmysle § 111 ods. 3 CSP ak nemožno doručiť písomnosť určenú do vlastných rúk na adresu evidovanú v registri obyvateľov Slovenskej republiky, považuje sa písomnosť za doručenú v deň, keď sa ako nedoručená vráti konajúcemu súdu, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvie.

19. Ak má adresát inú adresu na doručovanie, ktorú konajúcemu súdu neoznami, súd nemá po nedoručení následne povinnosť zisťovať skutočné adresy strán sporu. Každá osoba je zodpovedná za údaje, ktoré má uvedené vo verejných registroch vrátane registra obyvateľov Slovenskej republiky. Ak sa strana sporu dlhšie nezdržiava na evidovanej adrese, môže si zabezpečiť na evidovanej adrese preberanie písomností splnomocnencom alebo si môže zariadiť posielanie písomností na adresu, na ktorej sa dlhšie zdržiava.

20. Zmyslom právnej úpravy doručovania súdnych zásielok obsiahnutej v Civilnom sporovom poriadku je pomocou sprísnenej fikcie doručenia odstrániť sporné situácie týkajúce sa presného určenia momentu doručenia písomnosti strane sporu, ktorý je dôležitý pre správne počítanie lehôt ustanovených zákonom (napr. aj pre lehotu na podanie opravného prostriedku).

21. Zákonodarca ustanovuje v § 114 CSP výnimky z fikcie doručenia, ktoré majú zmierniť tvrdosť uvedenej fikcie. Podľa tohto ustanovenia ak nastala fikcia doručenia a adresátovi doručením začala plynúť lehota, ktorú zmeškal, pretože sa o písomnosti nedozvedel, konajúci súd môže zmeškanie lehoty odpustiť. Podmienkou odpustenia zmeškania lehoty je kumulatívne naplnenie dvoch podmienok – adresát sa z ospravedlniteľného dôvodu nezdržiaval na adrese podľa § 106 CSP a v tejto súvislosti neporušil žiadnu právnu povinnosť. Strana musí okrem preukázania podmienok podľa § 114 CSP splniť aj podmienky podľa § 122 CSP, a to podať návrh na odpustenie zmeškania lehoty a do 15 dní od odpadnutia prekážky, pre ktorú strana procesný úkon zmeškala, pripojiť aj zmeškaný úkon (napr. vyjadrenie, odvolanie, dovolanie a pod.).

22. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd vo svojom odôvodnení aplikoval právnu úpravu doručovania do vlastných rúk v zmysle príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (body 8, 9 odôvodnenia), svoje závery podporil názormi odbornej literatúry (bod 10 odôvodnenia), ako aj súvisiacimi rozhodnutiami ústavného súdu (bod 13 odôvodnenia), preskúmal predložený spis okresného súdu vo vzťahu k dodržaniu zákonnej lehoty na podanie dovolania (body 7, 11, 12 odôvodnenia), na základe čoho dospel k právnenému záveru o oneskorenosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku (bod 14 odôvodnenia), konštatujúc, že účinky doručenia rozsudku krajského súdu nastali dňom vrátenia zásielky okresnému súdu (4. júna 2020), aj keď sa sťažovateľ o obsahu zásielky nedozvedel. Na uvedenom závere nemení nič ani okolnosť, že sťažovateľovi bol na jeho žiadosť rozsudok krajského súdu doručovaný opakovane a zásielku riadne prevzal 20. júla 2020 a od tohto momentu vyvodil začiatok plynutia lehoty na podanie dovolania, ktoré podal až 21. septembra 2020, teda oneskorene, pretože koniec zákonnej lehoty pripadol na 4. august 2020.

23. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh tiež vyplýva, že sťažovateľ mal možnosť požiadať o odpustenie zmeškania lehoty podľa § 114 CSP, čo však neurobil. O uplatnenej fikcii doručenia rozsudku krajského súdu sa sťažovateľ dozvedel z odpovede okresného súdu zo 4. júna 2020, keď mu bolo oznámené, že v zásielke sa nachádzal rozsudok krajského súdu, ako aj skutočnosť, že po vrátení doručienky bude doručenie považované za vykázané.

24. Ústavný súd, poukazujúc predovšetkým na právne závery najvyššieho súdu, konštatuje, že argumentácia sťažovateľa spochybňujúca ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu založená na nerešpektovaní právnych účinkov fikcie doručenia do vlastných rúk je nedôvodná. Aplikácia príslušných právnych predpisov vo veci skúmania procesného postupu doručovania do vlastných rúk, fikcie doručenia a jej právnych následkov na plynutie zákonnej lehoty na podanie dovolania bola najvyšším súdom vykonaná ústavne súladným spôsobom. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je presvedčivo odôvodnené, čo v konečnom dôsledku zakladá jeho ústavnú udržateľnosť.

25. Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu